

Fryderyk Franciszek Chopin – polski kompozytor i pianista, urodził się

1 marca 1810 roku w Żelazowej Woli koło Sochaczewa. Przyszedł na świat w rodzinie inteligenckiej, dbającej o wychowanie i staranne wykształcenie dzieci. Matka Tekla Justyna z Krzyżanowskich często w domu grała na fortepianie i śpiewała. Ojciec – spolonizowany Francuz – Mikołaj Chopin był guwernerem synów hr. Skarbków (właściciele Żelazowej Woli), a następnie, po przyjeździe do Warszawy jesienią 1810 roku, wykładowcą języka francuskiego w Liceum Warszawskim. Fryderyk miał trzy siostry – starszą Ludwikę, która również uczyła się gry na fortepianie, oraz dwie młodsze – Izabelę i przedwcześnie zmarłą Emilię. W Warszawie Chopinowie zamieszkali w Pałacu Saskim, a następnie Pałacu Kazimierzowskim i Pałacu Krasińskich.

Fryderyk Chopin rozpoczął naukę gry na fortepianie w wieku sześciu lat pod kierunkiem prywatnego nauczyciela – Wojciecha Żywnego. W 1818 roku po raz pierwszy wystąpił publicznie, podczas koncertu dobroczynnego w Pałacu Radziwiłłowskim. Od tego czasu wielokrotnie koncertował w salonach warszawskiej arystokracji, m.in. u Czartoryskich, Radziwiłłów, Zamoyskich i w Belwederze, siedzibie Wielkiego Księcia Konstantego. Edukację muzyczną kontynuował pod kierunkiem Józefa Elsnera w zakresie kompozycji, a gry na fortepianie i organach uczył się prywatnie prawdopodobnie u Wilhelma Waclawa Würfla. W 1823 roku podjął regularną naukę w Liceum Warszawskim (od razu w IV klasie). W czasie roku szkolnego pełnił także rolę organisty licealnego w Kościele Sióstr Wizytek. Wakacje spędzał w wiejskich majątkach swoich przyjaciół, gdzie miał okazję poznać ludowe zwyczaje i obrzędy, a zwłaszcza muzykę – w Szafarni (1824 i 1825) oraz w Sannikach (1828). Dokumentacją pobytu w Szafarni jest słynny „Kurier Szafarski”. Latem Chopin podróżował również do Dusznik, Torunia, Płocka i innych miejscowości Wielkopolski, Pomorza i Śląska. W 1826 roku, po ukończeniu Liceum Warszawskiego, rozpoczął studia w Szkole Głównej Muzyki przy Uniwersytecie Warszawskim. Trzyletni okres nauki pod kierunkiem Józefa Elsnera zaowocował powstaniem pierwszych ważnych kompozycji Fryderyka, w tym na fortepian z orkiestrą – od *Wariacji B-dur op. 2 na temat „La ci darem la mano”* po *Fantazję A-dur na tematy polskie op. 13* i *Rondo à la Krakowiak op. 14*. W lipcu 1829 roku Chopin ukończył Szkołę Główną Muzyki z najwyższą oceną, wystawioną przez Elsnera: „szczególna zdolność, geniusz muzyczny”. W tym samym miesiącu wyruszył w swoją pierwszą podróż do Wiednia, gdzie dwukrotnie wystąpił jako pianista i kompozytor, odnosząc ogromny sukces i zbierając przychylne recenzje krytyków. W drodze powrotnej do Warszawy zwiedził Czechy i Niemcy. W latach 1829-1830 skomponował *Koncert fortepianowy f-moll op. 21*, zainspirowany uczuciem do Konstancji Gładkowskiej, a wydany parę lat później z dedykacją dla Delfiny Potockiej. Pierwsze publiczne wykonanie utworu miało miejsce w Teatrze Narodowym 17 marca 1830 roku, a poprzedziły je dwie próby w składzie kameralnym w salonie Chopinów. Sukces *Koncertu* zachęcił Chopina do napisania kolejnego – *Koncertu e-moll op. 11*, ukończonego jeszcze tego samego roku. Prawykonanie kompozycji miało miejsce 11 października 1830 roku ponownie w Teatrze Narodowym, podczas pożegnalnego koncertu Fryderyka przed planowaną zagraniczną podróżą – do Wiednia. Chopin opuścił Warszawę 2 listopada, by już nigdy do niej nie powrócić.

Do muzycznej stolicy Europy dotarł po trzech tygodniach, jadąc przez Kalisz, Wrocław, Drezno i Pragę. W Wiedniu doszły go wieści o wybuchu powstania listopadowego, co ogromnie przeżył. Podczas spędzonych tu ośmiu miesięcy rzadko występował, komponował niewiele, ale za to w tym właśnie okresie powstały jedne z najbardziej poruszających utworów, m.in. *Nokturny op. 9 i 15*, *Polonez Es-dur op. 22* oraz szkice *Etiudy c-moll op. 10 „Rewolucyjnej”*. W 1831 roku wyruszył do Paryża – przez Linz,

Salzburg, Monachium i Stuttgart, gdzie zastały go wieści o upadku powstania listopadowego. O ogromnym wstrząsie psychicznym, jakiego wówczas doznał, informują jego osobiste notatki spisane w tzw. „dzienniku stuttgarckim”. Do Paryża dotarł 11 września 1831 roku i pozostał w nim do końca życia.

W stolicy Francji mieszkał kolejno pod dziewięcioma adresami. Po przyjeździe wprowadził się na piąte piętro kamienicy przy Boulevard Poissonière 27, następnie przeprowadził się na rue Cité Bergère 4, potem mieszkał przy rue Chaussée d’Antin, rue Tronchet, Square d’Orléans, Grande rue Chaillot i, pod koniec życia w mieszkaniu przy Place Vendôme 12. Pierwsze miesiące w stolicy Francji były dla Chopina okresem bardzo trudnym – bez stałego źródła dochodów, bez wyrobionych znajomości, z trudem próbował zorganizować publiczny koncert. Po raz pierwszy wystąpił w Paryżu dopiero 26 lutego 1832 roku w sali Pleyela, wykonując m.in. własne kompozycje – *Koncert f-moll op. 21* i *Wariacje op. 2*. Ogromny sukces koncertu zmienił sytuację Chopina, powodując, że stał się on jednym z najbardziej popularnych artystów w Paryżu. Zaprzyjaźnił się z tak wybitnymi osobistościami, jak Honoré de Balzac, Vincenzo Bellini, Hector Berlioz, Eugène Delacroix, Auguste Franck, Heinrich Heine, Ferdinand Hiller, Ferenc Liszt i Felix Mendelssohn, stał się bywalcem najważniejszych salonów, nawiązał kontakty z polską emigracją – m.in. z Adamem Mickiewiczem, księciem Adamem Czartoryskim i Delfiną Potocką. W 1833 roku został członkiem Towarzystwa Literackiego Polskiego, które wspierał finansowo i współorganizował różne imprezy dobroczynne. Oprócz niezliczonych koncertów prywatnych Chopin w Paryżu dał dwanaście koncertów publicznych. W 1838 i 1841 roku koncertował na dworze królewskim Ludwika Filipa w Tuileries. Od 1832 roku pracował jako prywatny nauczyciel fortepianu. Wśród pierwszych jego uczniów były m.in. hr. Pauline Platerówna, Natalia i Ludmiła Komarówny, młodsze siostry Delfiny Potockiej, a potem także Eliza ks. Peruzzi. Wolny czas najchętniej spędzał słuchając oper, szczególnie w stylu *bel canto* wystawianych w Théâtre-Italien. Do sukcesów artystycznych dołączyły także prywatne. W 1835 roku w Karlsbadzie spotkał się ze swoimi rodzicami. Rok później, w 1836 roku oświadczył się Marii Wodzińskiej i został przyjęty. Do małżeństwa jednak nie doszło z niewiadomych przyczyn. Kilka miesięcy później ostatecznie zamknął ten rozdział w swoim życiu, kreśląc na korespondencji listowej z Marią słowa „moja bieda”. Do 1837 roku w Paryżu Chopin nie komponował wiele, przede wszystkim z racji prowadzenia ożywionego życia towarzyskiego. Ukończył jednak kilka kolejnych ważnych kompozycji – *Etiudy op. 25* i *Scherzo b-moll op. 31*.

W październiku 1836 roku poznał Aurore Dudevant, znaną pod pseudonimem George Sand. Znajomość ze starszą o 6 lat francuską pisarką zacieśnił dwa lata później, co przypieczętowała wspólna podróż na Majorkę na przełomie 1838 i 1839 roku. Z jednej strony szczęśliwy w związku, z drugiej jednak dręczony chorobą, której objawy nasilił wilgotny klimat na wyspie, pracował wówczas nad swymi najcenniejszymi kompozycjami – *Preludiami op. 28*, *Polonezami op. 40*, [Balladą F-dur op. 38](#), [Scherzem cis-moll op. 39](#) i *Mazurkami op. 41*. Utwory te, a także nowe *Impromptu Fis-dur op. 36* i *Sonatę b-moll op. 35* ukończył latem 1839 roku podczas pierwszego pobytu w Nohant, posiadłości George Sand niedaleko La Châtre, dokąd przybyli z Majorki, jadąc przez Barcelonę, Marsylię i Genuę.

Kolejne sześć lat, aż do 1846 roku dzielił Chopin między Paryż a Nohant, gdzie spędzał letnie miesiące. W stolicy udzielał lekcji, dawał koncerty i uczestniczył w życiu artystycznym, a na wsi odpoczywał, spędzał czas z przyjaciółmi (m.in. Eugènem Delacroix) i komponował. W Nohant powstały m.in. *Ballada As-dur op. 47*, *Nokturny op. 48*, *Fantazja f-moll op. 49*, *Ballada f-moll op. 52*, *Polonez As-dur op. 53*, *Scherzo E-dur op. 54*, *Nokturny op. 55*, *Mazurki op. 56*, *Berceuse Des-dur op. 57*, *Sonata h-moll op. 58*, *Barkarola Fis-dur op. 60*, *Polonez-Fantazja As-dur op. 61* i *Nokturny op. 62*, a także ostatnie opusowane dzieło Chopina – *Sonata wiolonczelowa g-moll op. 65*. Intensywnie zajmował się też sprawami

wydawania swoich utworów, w czym pomagał mu Julian Fontana. Ostatni pobyt kompozytora w Nohant przebiegł w atmosferze konfliktu – pomiędzy George Sand a jej dziećmi. Ostatecznie Chopin opuścił posiadłość, a opowiadanie się w sporze między córką a matką po stronie Solange ostatecznie przekreśliło jego ośmioletni związek z pisarką. Po raz ostatni spotkali się przypadkowo 4 marca 1848 roku.

Po powrocie do Paryża w listopadzie 1846 roku Chopin na nowo podjął próbę organizacji swego życia bez George Sand – dawał lekcje, był stałym gościem ks. Czartoryskich w Hôtel Lambert, widywał się z przyjaciółmi. Komponował jednak mało, a 16 lutego 1848 roku dał ostatni publiczny koncert w Paryżu, w Sali Pleyela. Tego samego roku, za namową uczennicy Jane Stirling udał się w podróż do Wielkiej Brytanii, gdzie spędził siedem miesięcy – od 20 kwietnia do 23 listopada. Wyjazd miał charakter zarobkowy – Chopin udzielał lekcji i koncertował w salonach arystokracji oraz w publicznych salach. Podróż ta jednak bardzo źle wpłynęła na stan jego zdrowia i doprowadziła do zaostrzenia choroby. Ostatni w życiu koncert dał Chopin 16 listopada 1848 roku w sali Guildhall w Londynie na rzecz polskich emigrantów. Po powrocie do Paryża podjął intensywne leczenie pod kierunkiem różnych wybitnych lekarzy. Mimo osłabienia próbował pisać, ale nie udzielał już lekcji i sporadycznie widywał się z przyjaciółmi. Latem 1849 roku przyjechała do niego siostra Ludwika, by opiekować się bratem. Fryderyk Chopin zmarł 17 października 1849 roku o godzinie drugiej w nocy. Nabożeństwo żałobne za jego duszę odprawiono 30 października 1849 roku w kościele św. Magdaleny. Podczas mszy wykonano *Preludia: e-moll i b-moll* oraz – zgodnie z życzeniem kompozytora – *Requiem* Mozarta. Na cmentarzu Père-Lachaise, gdzie został pochowany, zabrzmiał *Marsz żałobny z Sonaty b-moll*. Serce Chopina na początku stycznia 1850 roku jego siostra Ludwika przywiozła do Warszawy. Obecnie znajduje się ono w kościele św. Krzyża.

Oprac. Anna Iwanicka –Nijakowska
Copyright: chopin2010.pl

Fryderyk Franciszek Chopin

, a Polish composer and pianist, was born on 1 March 1810 in the village of Żelazowa Wola, near Sochaczew, Poland, to middle class parents who took care to ensure that their children were brought up well and received good education. His mother, Telka Justyna née Krzyżanowska would often sing and play the piano at home. The father, a Polonised Frenchman, Mikołaj Chopin was a tutor to the sons of Count and Countess Skrabek, the owners of Żelazowa Wola, and subsequently, after moving with the family to Warsaw in the autumn of 1810, a French professor at Warsaw Secondary School. Fryderyk had three sisters – an older Ludwika, who also took piano classes, and two younger ones – Izabela and Emilia, who died as a child. In Warsaw, the Chopins lived first at the Saxon Palace, then the Kazimierzowski Palace and finally at the Krasiński Palace.

Fryderyk began his piano lessons at 6 under a private tutor Wojciech Żywny. Since his first public performance during a charity concert at the Radziwiłł Palace in 1818, he would often give concerts in the salons of Warsaw aristocratic families, such as the Czartoryskis, the Radziwiłłs, or the Zamoyskis, as well as in the Grand Duke Constantine's residence, the Belvedere. He continued his music education studying composition under Józef Elsner and receiving private piano and organ lessons most probably from Wilhelm Waclaw Würfel.

In 1823 Chopin started attending Warsaw Secondary School, skipping the first three years and starting in the 4th grade already. During the school year, he also acted as organist at school masses in the Church of the Sisters of the Visitation. He spent his summer holidays at his friends' estates in the country, in Szafarnia (1824 and 1825) and in Sanniki (1828), where he had a chance to explore traditional local customs and music. His stay in Szafarnia is documented in the famous *Kurier Szafarski* (*Szafarnia Courier*). While on holiday, Chopin also visited Duszyniki, Toruń, Płock and other villages in the regions of Wielkopolska, Pomerania and Silesia.

Having graduated from the Secondary School in 1826, Fryderyk began studying at Warsaw University's Central School of Music. The three-year studies under Józef Elsner brought about first important compositions, including pieces for piano and orchestra: *Variations in B-flat major Op. 2* on "La ci darem la mano", *Fantasy in A major on Polish Airs Op. 13* and *Rondo à la Krakowiak Op. 14*. In July 1829 Chopin graduated from the Central School of Music receiving the highest possible grade from Elsner, who wrote "extraordinary talent, a musical genius" in his evaluation form. The same month Fryderyk set off on his first trip Vienna, where he performed twice, also presenting his own compositions, to the acclaim of audiences and critics. On his way back to Warsaw, he visited the Czech state and Germany.

In 1829-1830 Chopin composed *Piano Concerto in F minor Op. 21*, drawing inspiration from his feelings for Konstancja Gładkowska. The concerto was published a few years later with a dedication to Delfina Potocka and first performed publically at the National Theatre on 17 March 1830, preceded by two rehearsals at the Chopins' drawing room performed with a chamber ensemble. The success of the concerto pushed Chopin to write another one – *Concerto in E minor Op. 11* already in the same year. The world premiere also took place at the National Theatre, on 11 October 2010, at Fryderyk's farewell

concert before his planned journey to Vienna. Chopin left Warsaw on 2 November. As it turned out he was never to come back again.

He arrived at Europe's musical capital after three weeks, travelling via Kalisz, Wrocław, Dresden and Prague. In Vienna he learnt about the outbreak of the Polish November Uprising to his great distress. During the eight months of his stay in Vienna he gave very few performances and composed little, yet the few compositions he wrote there are one of his most moving pieces – *Nocturnes Op. 9* and *15*, *Polonaise in E-flat major Op. 22* and sketches to *Etude in C minor Op. 10* "Revolutionary". In 1831 he set out on his way to Paris, travelling via Linz, Salzburg, Munich and Stuttgart, where he learnt about the suppression of the November Uprising. The enormous emotional distress he felt at learning the news is well depicted in his personal notes collected in the "Stuttgart diary". He reached Paris on 11 September 1831 to spend the rest of his life there.

In the French capital he resided at nine consecutive addresses. Directly after arriving to the city, he moved into a fifth-floor apartment at 27, Boulevard Poissonnière, then moved to 4, rue Cité Bergère, and next lived at Chaussée d'Antin, rue Tronchet, Square d'Orléans, Grande rue Chaillot and finally 12, Place Vendôme. Chopin's first months in Paris were extremely difficult – without any sustainable income or established acquaintances, he struggled to organise his public performances. His first public appearance in Paris took place at Salle Playel only on 26 February 1832. Apart from other pieces, he played two of his own compositions: *Concerto in F minor Op. 21* and *Variations Op. 2*. The concert proved a great success, bringing Chopin to the spotlight of Paris' artistic world. He befriended such remarkable figures as Honoré de Balzac, Vincenzo Bellini, Hector Berlioz, Eugène Delacroix, Auguste Franchomme, Heinrich Heine, Ferdinand Hiller, Ferenc Liszt and Felix Mendelssohn, became a regular guest in the most significant salons and made contacts with eminent Polish émigrés, including Adam Mickiewicz, Duke Adam Czartoryski and Delfina Potocka. In 1833 he became member of the Polish Literary Society, which he supported financially and under whose auspices he co-organised different charity events. Apart from countless private performances, Chopin gave twelve public concerts in Paris. In 1838 and 1841 he performed at king Louis Philippe's court in Tuileries. **In 1832** he started working as private piano teacher, with his first students including Countess Pauline Platerówna, Natalia and Ludmiła Komarówna, Delfina Potocka's younger sisters, and later Lady Élise Peruzzi. In his free time he liked best to listen to operas, especially the *bel canto* pieces staged at Théâtre-Italien. His artistic successes were coupled with private ones. In 1835 he managed to meet his parents in Karlsbad, while a year later he proposed to Maria Wodzińska and was accepted. The marriage did not take place, however, for reasons that remain unknown. A couple of months later he ultimately closed this chapter of his life labelling his correspondence with Maria as "my misery". Up until 1837 Chopin did not compose much in Paris, mostly because of the active social life he led. He did manage to complete some important pieces, however, including *Etude Op. 25* and *Scherzo in B-flat minor Op. 31*.

In October 1836 Chopin met Aurora Dudevant, known under her artistic pseudonym as George Sand. The acquaintance with the French author, 6 years his senior, grew closer over the next two years leading the couple to set off together on a trip to Mallorca at the turn of 1836 and 1837. On one hand, happy in the relationship, but on the other hand suffering from his disease, which worsened in the humid climate of the island, Chopin was at the time working on his most precious pieces – *Preludes Op. 28*,

Polonaises Op. 40, [Ballade in F major Op. 38](#), [Scherzo in C-sharp minor Op. 39](#) and *Mazurkas Op. 41*. He completed the compositions in the summer of 1839 during his first stay in Nohant, George Sand's estate near La Châtre, where the couple settled after coming back from Mallorca, via Barcelona, Marseille and Genoa. It was there that he also wrote *Impromptu in F-sharp major Op. 36* and *Sonata in B-flat minor Op. 35*. Over the next six years, Chopin divided his time between Paris and Nohant, where he spent his summers. In the capital he tutored, gave concerts and took an active part in the city's artistic life. When in the country, he took rest, spent time with his friends (Eugène Delacroix among others) and wrote music. In Nohant he composed pieces such as *Ballade in A-flat major Op. 47*, *Nocturnes Op. 48*, *Fantasy in F minor Op. 49*, *Ballade in F minor Op. 52*, *Polonaise in A-flat major Op. 53*, *Scherzo in E major Op. 54*, *Nocturnes Op. 55*, *Mazurkas Op. 56*, *Berceuse in D-flat Op. 57*, *Sonata in B minor Op. 58*, *Barcarolle in F-sharp major Op. 60*, *Polonaise-Fantasy in A-flat major Op. 61* and *Nocturnes Op. 62*, along with his last composition with an opus number – *Cello Sonata in G minor Op. 65*. Assisted by Julian Fontana, Chopin was also actively involved in his compositions' publication. His last stay at Nohant was filled with a conflict between George Sand and her children. In the end, the composer left the estate, while his taking young Solange's side against her mother put a definite end to his 8-year relationship with the writer. Since then they met only once more, by accident, on 4 March 1848.

Having returned to Paris in November 1846, Chopin began rebuilding his life without George Sand – he was giving lessons, became a regular guest of Duke and Duchess Czartoryski at Hôtel Lambert, and was spending time with his friends. Yet, he was composing little and on 16 February 1848 he gave his last public performance in Paris, at Salle Pleyel. That year, encouraged by his student, Jane Stirling, he travelled across the Channel to Great Britain, where he spent seven months from 20 April to 23 November. The trip was of business nature – he was giving lessons and concerts in aristocratic salons and public venues. While in Britain his health deteriorated considerably and his symptoms grew more severe. On 16 November 1848 Chopin gave the last concert in his life at London's Guildhall playing for Polish émigrés. Having returned to Paris, the composer began a course of intensive treatment under the care of most prominent doctors. Despite his weak health, he tried to write, yet had to quit teaching and would see his friends only sporadically. In the summer of 1849 Chopin's sister Ludwika arrived in Paris to take care of her brother. He died on 17 October 1849 at 2 a.m. The funeral service was performed at Madeleine Church on 30 October 1849. The Mass featured *Preludes in E minor and B-flat minor*, and, in line with the composer's wish, Mozart's *Requiem*. During the burial at Père-Lachaise cemetery the *Funeral March* from *Sonata in B-flat minor* was played. At the beginning of January 1850, the composer's heart was brought to Warsaw by his sister Ludwika. It now rests in the Holy Cross Church.

By Anna Iwanicka –Nijakowska
Copyright: chopin2010.pl